

REGISTRACE A SCREENING ŽADATELŮ O AZYL

Zlepšení identifikace absence státní příslušnosti při příjezdu

[V čem je problém?](#)

[Co mohu pro uprchlíky udělat coby sociální pracovník v první linii?](#)

[Co se musí změnit na politické úrovni?](#)

[Další základní informace k problematice a doplňující zdroje](#)

V ČEM JE PROBLÉM?

Neschopnost identifikovat stav bez státní příslušnosti a poskytnout osobám bez státní příslušnosti ochranu může tyto **osoby vystavit riziku** a způsobit **závažné porušování lidských práv**. Například:

- Lidé bez státní příslušnosti ze zemí zmítaných válkou, jako je Sýrie, Ukrajina nebo Myanmar, kterým je odepřen vstup do tranzitních nebo azylových zemí, protože nejsou schopni prokázat svůj původ, mohou být zatlačeni zpět do ozbrojeného konfliktu nebo nuceni podniknout nebezpečnější cestu než jiní uprchlíci, a riskovat tak život.
- Osoby bez státní příslušnosti, které nejsou jako takové registrovány, mohou být na dlouhou dobu neoprávněně zadržovány za účelem identifikace nebo vyhoštění, i když se nemohou vrátit do země původu nebo předchozího pobytu, protože nejsou jejich státními příslušníky.
- Osoby bez státní příslušnosti, které nejsou registrované nebo jim nebyla nabídnuta ochrana, se mohou ve snaze přežít dostat do situací, v nichž budou vykořisťováni, může jít například o obchod s lidmi, kruté pracovní podmínky nebo moderní otroctví.

CO MOHU PRO UPRCHLÍKY UDĚLAT CUBY SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK V PRVNÍ LINII?

Čtyři „P“: Poznat, poznamenat, poradit, prostudovat!

1. Poznejte absenci státní příslušnosti

Nepředpokládejte, že každý má nějakou státní příslušnost nebo že všichni, kdo jsou bez státní příslušnosti, o tom vědí. Pamatujte, že někteří lidé mohou za svou „národnost“ považovat spíše etnickou příslušnost nebo komunitní skupinu. Při registraci žadatele o azyl se citlivě ptejte na občanství. To vám pomůže identifikovat absenci státní příslušnosti. Například:

- Považují vás úřady ve vaší vlasti nebo jakékoli jiné zemi za svého občana?
- Máte (nebo měli jste někdy) nějaký doklad o tom, že jste považováni za občany své země, například osvědčení o občanství nebo pas? Pokud ne, proč?
- Jste součástí skupiny, kterou vláda neuznává jako občany?
- Mohou děti ve vaší vlasti zdědit občanství po matce? Pokud ne, zdědili jste občanství po otci nebo jste ho získali jiným způsobem?

Další otázky jsou k dispozici zde: [Identifikace absence státní příslušnosti: screeningové otázky](#)

2. Poznamenejte si absenci státní příslušnosti / známky absence státní příslušnosti

Jestliže zjistíte, že osoba nemá státní příslušnost nebo že existují takové náznaky nebo pokud osoba tvrdí, že nemá žádné občanství, uveďte tuto důležitou informaci na veškeré dokumenty související s danou osobou. Pokud ve formuláři nejsou kolonky, kam by bylo možné absenci státní příslušnosti / známky absence státní příslušnosti náležitě zaznamenat, přidejte někde do formuláře poznámku, aby byla tato skutečnost evidována. Osobu o tom informujete a řekněte jí, že to pro ni může být v budoucnosti důležité. Také si ve své složce uschovejte kopie všech relevantních dokumentů.

Také pomůže, když požádáte svoji organizaci, aby do všech příslušných formulářů přidala možnost náležitě zaznamenat absenci státní příslušnosti nebo její riziko.

Osoby, u nichž bylo během řízení zjištěno, že nemají státní příslušnost nebo existuje riziko absence státní příslušnosti, by měly být předány příslušným úřadům, které provedou úplné zjištění, zda je daná osoba bez státní příslušnosti, a nabídnou adekvátní ochranu. Více informací o absenci státní příslušnosti naleznete v našem rejstříku [Statelessness Index](#) (Index absence státní příslušnosti).

3. Porad'te, kde lze najít odborné rady, podporu a informace

Vytipujte si organizace, které se v zemi, kde pracujete, specializují na osoby bez státní příslušnosti a národnosti, a zjistěte, jestli by dokázaly pomoci. Pomoci by mohli i někteří [naši členové](#). Stáhněte si a používejte [příručku/plakát](#) pro pracovníky, kteří pomáhají uprchlíkům, a naši [stručnou příručku](#) pro uprchlíky a žadatele o azyl.

4. Prostudujte si problematiku absence státní příslušnosti. Další informace naleznete níže, více na našich internetových stránkách (odkazy níže).

Informace o určení a registraci absence státní příslušnosti naleznete zde:

- ➔ [EASO \(EUAA\) Practical Guide on Registration: Lodging of applications for international protection](#) (Praktická příručka úřadu EASO: Podávání žádostí o mezinárodní ochranu) (viz str. 39–42 'Statelessness' (Absence státní příslušnosti))
- ➔ [UNHCR tool for the identification and protection of stateless persons in detention](#) (Jak úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky rozpoznává a chrání osoby bez státní příslušnosti v detenci)
- ➔ Forum réfugiés: [Guide for the identification, support and guidance of persons at risk of statelessness in France](#) (Příručka pro identifikaci osob ohrožených absencí státní příslušnosti ve Francii, jejich podporu a poučení)

CO SE MUSÍ ZMĚNIT NA POLITICKÉ ÚROVNI?

Pracovníci pro uprchlíky v první linii mohou výrazně ovlivnit životy osob bez státní příslušnosti, s nimiž se dostanou do styku. Potřebujeme rovněž změny na systémové úrovni včetně například následujících:

- ➔ EU, vnitrostátní úřady a další poskytovatelé služeb a podpory by měly **sjednotit postupy sloužící k identifikaci a evidenci osob bez státní příslušnosti**. Kategorie údajů by měly být jasně definované a standardizované. Kategorie „neznámá státní

příslušnost“ by se měla používat jen dočasně po co nejkratší možnou dobu a měla by automaticky vést k předání osoby k řízení o určení statusu osoby bez státní příslušnosti. Měly by se zavést jasné postupy pro revidování a opravování chyb v evidovaných údajích o národnosti.

- Státy by v souladu se správnou praxí a mezinárodními normami měly **zavést řízení o určení statusu osoby bez státní příslušnosti s jasnými referenčními mechanismy, aby bylo zajištěno, že absence státní příslušnosti** bude řádně určena.
- EU a vnitrostátní úřady by měly zajistit, aby tlumočníci, kulturní mediátoři, právníci, organizace a komunitní skupiny občanské společnosti **měli neomezený přístup k osobám u registrace a na hraničních přechodech**, aby mohli poskytovat relevantní informace, podporu a rady přicházejícím osobám bez státní příslušnosti.
- Agentury EU a vnitrostátní úřady by měly úředníkům v první linii **poskytnout školení a nástroje k tomu, aby mohli porozumět problematice osob bez státní příslušnosti a občanství**. Regulační úřady, advokátní komory a organizace občanské společnosti by dále měly svým zaměstnancům a dobrovolníkům zajistit přístup k informacím, školením a zdrojům, které jim pomohou v práci s osobami postiženými ztrátou státní příslušnosti.

DALŠÍ ZÁKLADNÍ INFORMACE K PROBLEMATICE A DOPLŇUJÍCÍ ZDROJE

Neschopnost rozpoznat absenci státní příslušnosti může způsobit řadu problémů. Během registrace žadatelů o azyl a screeningových procedur mohou úředníci uprchlíkům bez státní příslušnosti nesprávně „přidělit“ předpokládanou národnost na základě země původu nebo jazyka. Úředníci se také mohou domnívat, že ženy a děti mají stejnou národnost jako jejich manžel/otec, což může vést k tomu, že absence státní příslušnosti se u žen a dětí nezjistí a nelze ji řešit. V jiných případech je osobám bez státní příslušnosti přisouzena národnost podle země původu, například obyvatel Sýrie bez státní příslušnosti je zaregistrován jako „Syřan“, bidún jako „Kuvajťan“ nebo „Iráčan“. To může způsobovat vážné problémy: když se například situace ve vlasti zlepší, bude se pravděpodobně očekávat (a vyžadovat) návrat uprchlíků. Jestliže nemají státní příslušnost, ale byla jim nesprávně přiřazena národnost, mohou mít problém se vrátit a hrozí, že se ocitnou bez jakéhokoli ochranného statusu či povolení k pobytu, případně budou zadrženi v hostitelské zemi. Jestliže se v této rané fázi na absenci státní příslušnosti neprijde nebo je nesprávně evidován národnostní status, může být budoucí náprava velmi obtížná.

Existují dobré důvody k tomu, že lidé sami neuvedou, že nemají státní příslušnost. Někteří uprchlíci bez státní příslušnosti si nemusí být vědomi toho, že nemají státní příslušnost, nebo toho, že je absence státní příslušnosti v souvislosti s jejich žádostí o mezinárodní ochranu relevantní, případně je možné, že se vzhledem k předchozím zkušenostem s diskriminací nebo perzekucí budou bát úřadům sdělit, že státní příslušnost nemají. Úřady by pro to měly mít pochopení a nabídnout žadatelům o azyl možnosti na prodiskutování možné absence státní příslušnosti, a pokud bude potřeba, nabídnout adekvátní ochranu.

Někdy jsou lidé zaznamenáni pod „neznámá státní příslušnost“ nebo jako „bez státní příslušnosti,“ ale dále se neděje nic dalšího, co by je odkázalo na řízení, ve kterém by byla jejich národnost náležitě určena. To může v budoucnu způsobit vážné problémy.

Další informace

[European Network on Statelessness](#)

[Stateless Journeys](#) (Evropská síť pro osoby bez státní příslušnosti – Cesty bez státní příslušnosti)

[Statelessness Index](#) (Index absence státní příslušnosti)

[UNHCR's Ending Statelessness](#) (web UNHCR týkající se konce absence státní příslušnosti)

[UNHCR's Self-Study Module on Statelessness](#) (Modul pro samostudium ohledně absence státní příslušnosti agentury UNHCR)

[Institute on Statelessness and Inclusion](#) (Institut absence státní příslušnosti a inkluze)
[Statefree](#) (Bez státu)

Zúčastněte se kurzu, který pořádá [Institute on Statelessness and Inclusion](#) (Institut absence státní příslušnosti a inkluze) nebo [Melbournská univerzita](#).

Evropské organizace mohou ohledně vzdělávacích možností [kontaktovat alianci ENS](#).

Také se můžete [přihlásit k odběru našeho e-mailového zpravodaje](#), [sledovat nás na sociálních sítích](#) a podpořit [kampaň Stateless Journeys](#).

„ŘECKÁ POLICIE NEVĚDĚLA, ŽE V SÝRII JSOU PALESTINŠTÍ UPRCHLÍCI... NEPOVOLILI MI PŘEJÍT HRANICI DO MAKEDONIE JAKO JINÝM SYŘANŮM, KTERÍ CESTUJÍ DO SEVERNÍ EVROPY. DRŽELI MĚ NA HRANICI, NECHTĚLI MĚ NECHAT JÍT A ŘÍKALI, „JEN SYŘANÉ.“

~ MAZEN, PALESTINEC, KTERÝ UPRCHL ZE SÝRIE V ROCE 2015

(MAZEN SI MUSEL ZAJISTIT VLASTNÍ NEBEZPEČNĚJŠÍ CESTU, PROTOŽE ABSENCI JEHO STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOSTI NIKDO NEROZUMĚL, A TAK SE K NĚMU NECHOVALI STEJNĚ JAKO K OBČANŮM SÝRIE, KTERÍ ZE SÝRIE PRCHALI PŘED VÁLKOU.)